

ILDSTØTTEN

eller

ISRAEL I TRÆLDOM.

Af Pastor I. M. Ingraham,

„Det er sandt. Min Moder og jeg har mange Gange talt om den Sag. Hun ønsker ikke at undertrykke dem, men Nødvendigheden har dog tvunget hende til at holde dem under strengt Opsyn, for at de ikke skulde bringe Riget i Fare. Saa vidt som det er foreneligt med de to Kroners Sikkerhed, mildner hun deres Lod, og har, som De hørte før, forbudt, at Kvinderne straffes med Pisk eller sættes til haardt Arbejde. Dog er det naturligvis vanskeligt at føre Kontrol med de enkeltes Behandling, hvor der er mange Tusinder af Opvandsmænd og Myriader af Slaver. Men saa snart et Tilfælde af Uretfærdighed kommer til vor Kundskab, bliver det haardt straffet. Hebræernes Stilling hviler som en tung Byrde paa min ædle Moders Sjæl og stod det i hendes Magt at løse dem af deres Trældom uden Fare for hendes øvrige Undersaatter, da vilde det ske i Morgen. Men Statsensynsfordrer et skarpt Tilsyn, en streng Disciplin og uafbrudt Arbejde; saa snart de var ubeskæftigede, vilde de pønse paa Oprør. Adskillige Gange er der blandt dem opdaget Afsendinger fra Kongen af Æthiopia, vor naturlige Arvefjende, men hvem vi næsten altid ligger i Krig; og Vaaben er bleven uddelt mellem dem af Dronningen af Arabiens Spioner. Der findes tillige imellem dem Mænd af utvivlsomt Mod og Talent, ægte Efterkommere af den krigerske Fyrste Abram og den vise Minister Josef. Saadanne Mænd imellem Slaver maa frygtes, og der vil være Nødvendighed for en vis Strenghed, eller, som De rimeligvis vil kalde det, en vis Undertrykkelse for at holde enhver farlig Bevægelse tilbage.”

„Disse Hebræers Byrde synes at være meget tunge, Remeses,” sagde je.

„Vistnok er de det; men deres Stilling er dog langt bedre end tidligere. De faar anvist bestemte Arbejde efter deres Kræfter, og naar de har udført det, staar Resten af Dagen til deres egen Raadighed.”

„Men hvis de nu først bliver sent færdige?”
„De maa skaffe det fastsatte Antal Sten til Veje, med mindre de er undskyldte ved Sygdom. Mændene faar ikke Pisk, med mindre de er stædige og ulydige. En Gang om Aaret besøger Dronningen alle Hebræerne i Egnen om Avaris, af hvilken Goshen er en Del, og afskaffer mulige Misbrug. Hebræerne har altid Ret til at appellere til Provinsens Guvernør, hvis deres Opvandsmænd behandler dem grusomt.”

„Dette hebraiske Folk,” sagde jeg, da han hørte op at tale, „er en mørk Sky paa Ægyptens klare Himmel. Jeg forudsiger Farer for Dynastiet som Følge af dette Forhold.”

„Jeg har forgæves tænkt over, hvilken Politik jeg burde følge, hvis det behager Himlen, at jeg skal overleve min Moder, hvem Guderne skænke et langt Liv. Min Klogskab strækker ikke til her. Naar jeg overtager Scepteret, vil Hebræernes Trældom forvandle det til Bly i mine Hænder.”

Hestens utaalmelige Stampen i Jorden erindrede pludselig Remeses om, at vi for længst burde have været paa Tilbageturen til On.

„Kom, Sesostris,” udbrød han, „lad os stige til Vogns og vende tilbage; jeg lovede min Moder at spise til Middag med hende og Prins Møris i Dag, og Obeliskens Skygge viser, at Formiddagen næsten er forbi.”

Vi steg op i den prægtige Vogn, Remeses greb Tømmerne af Leopardskind i sin venstre Haand, og gjorde et Tegn til Tjenerne, der holdt Hestene, hvorefter de pludselig slap dem, og vi for afsted i strygende Galop. I hurtig Rækkefølge gensaa jeg de Steder, som jeg tidligere har beskrevet, den usle Landsby af Hytter, Josefs forfaldne Haver, Kilden, hvor jeg havde talt med den gamle Ven Isak og hans Søn, Mændene, der lavede Sten, og Kvinderne, der samlede Straa.

Idet vi kørte over et aabent Rum, saa jeg en sort Masse liggende foran os paa Jorden, om hvilken der havde samlet sig en Flok Gribbe, som langsomt og uvilligt fjernede sig ved vor Nærvarrelse. Vi opdagede nu, at det var Liget af en Hebræer, der var styrtet under sin Byrde ved Vejkanten.

Jeg saa ikke paa Remeses; men jeg vidste godt, hvor pinligt Synet var for ham.

Han standsede Hestene og befalede to af sine Tjenerne at blive tilbage og begrave Liget.

„Sesostris,” sagde han, da vi kørte videre, „hvad kan der gøres? Menneskeligheden, Barmhertigheden og enhver ædle Følelse i Sjælen oprører sig mod dette ulykkelige Folks Skæbne. Jeg tænker undertiden, at det vilde være bedre at sende dem i Massevis til Arabien og følge dem med en Hær, for at forvisse sig om, at de kom udenfor vore Grænser. Men hvorfra skulde Føden komme paa denne Rejse til halvtredje Million Mennesker? Tusinder vilde dø i Ørkenen af Mangel paa Vand og Føde. Kun et Mirakel af en eller anden Gud kunde bevare dem selv, deres Kvinder og Børn fra en langsom Død. Og vilde denne Fremgangsmaade ikke være grusommere end Amunophis Befaling, kun at den iværksatte Mordene efter en større Maalestok og mere indirekte? Jeg vilde, hvis jeg var Ægypterkonge i Dag, give Halvdelen af mit Rige til den Vismænd, som kunde udfinde en praktisk Maade til at befri Ægypten fra Hebræerne uden at ødelægge dem eller bringe dem til at omkomme i Ørkenen. Hvis Mennesker nogen Sinds er blevet opøjet til Guder, da for-

tjente den Mand det, der kunde hjælpe i denne Sag.”

Disse Ord, kære Moder, blev udtalt med en dyb Følelse og viste mig, at Remeses Hjerter er ædelt og ømtfølelse og at Hebræernes nærværende Undertrykkelse ikke saa meget er hans eller hans Moders Fejl, men snarere de uundselige Følger af Aarsager, som skabtes, længe før de blev fødte, og under hvis Virkninger de maa lide, indtil Gudernes i deres Visdom aabenbarer dem en eller anden Udvej til at borttage dette Onde fra Landet; thi ingen uden en Gud er vis nok til at løse dette Ægyptens mest udviklede Problem. Sikker er det, at hvis Hebræerne vedbliver at forme sig saaledes som nu, da vil de i næste Generation overgaa Ægypterne i Antal og vil da kun mangle en stor Fører som deres krigerske Laandsmand Fyrst Abram eller Heltekongen af Filistæa, som oprettede det føniciske Dynasti, for at blive i Stand til at omstyrte Regeringen og paa Ruinerne oprette et nyt syrisk-hebraisk Dynasti. En af deres Forfædre har allerede behersket Ægypten, og der er Udsigter til, at en af deres Efterkommere kan gøre det igen.

Da vi kom ind i Byen, passerede vi en Obelisk, som Dronning Amense har oprejst til Minde om hendes Regering og Bedrifter. Der fandtes indgraveret paa den Fremstilling af hendes Kamp med Æthioperne, hendes Krig med Libyen og Erobringen af Arabien. Arbejdet er udført af føniciske og ægyptiske Kunstnere, og det glædede mig at erfare, at Malerne af Tyrus og Billedhuggerne fra Sidon er højt ansete for Fortrinligheden af deres Arbejde. Da disse Mænd saa mig, lod de Pensel og Mejsel falde og tilkendegav med Hænderne paa Bryst og Pande deres Glæde over at se mig. Du kan vel tænke dig, at jeg med mere end almindelig Høflighed besvarede deres Hilsen, thi i et fremmed Land forfrisker Synet af Landsmænd stedse Øjet og varmer Hjertet.

Men jeg har allerede altfor længe lagt Beslag paa din Taalmodighed, kære Moder, med mit Brev, derfor Farvel for denne Gang!

Din hengivne Søn

Sesostris.

Niende Brev.

Øen Rhoda, i Nilen.

Min elskede, kongelige Moder!

Mine foregaaende Breve, dyrebare Moder, har maaske kunnet give dig en Ide om den hebraiske Trældom, som er en af Ægyptens Særegenheder. Denne Sag har interesseret mig i høj Grad. Jeg ser i det undertrykte Folk Syre og Mennesker af min egen Race, der uforskyldt er bragt i en ynkverdig og elendig Tilstand. Mine Sympathier er dedfor ganske naturligt paa deres Side.

Siden jeg sidst skrev til dig, har jeg talt med Dronningen om dette Æmne. Jeg finder hende tilbøjelig til at gøre alt, hvad der med Sikkerhed kan gøres for at ende denne Trældom; men, som hun siger:

„Det er et Onde, som jeg har arvet tilligemed min Faders Krone og Scepter; og jeg indser ikke, hvorledes jeg skal kunne fjerne det og dog samtidigt beskytte den Krone, som jeg er forpligtet til at overgive min Søn efter mig.”

Saaledes staar altsaa Sagerne. Hvor naar Trældommen skal ende — om ved en kraftig Handling af Remeses, naar han kommer paa Tronen, eller ved Hebræernes eget Initiativ, eller ved Gudernes Mellemkomst — det er et Spørgsmaal, hvis Besvarelse ligger skjult i Fremtidens Skød.

Ikke alle Hebræere er beskæftiget med haardt Arbejde. Det har i de seneste Aar været Skik, at de ædelige, Guvernørerne og Hovedsmændene i Ægypten har haft unge Hebræere af begge Køn som Tjenerne i deres Familier, en Bestilling, som deres Skønhed, Livlighed og Trofasthed gør dem særdeles skikkede til. Jeg har saaledes ofte set de unge Mænd som Piger og de unge Piger som Kammerjomfruer hos de fornemme. De bliver da ofte deres Herskeres Yndlinge og faar skønne Klæder og Juveler, hvilke sidste de navnlig sætter meget Pris paa. Ædelstene er for Resten i det hele taget meget i Brug hos Ægypterne, der bærer dem paa Fingrene, i Ørerne og om Halsen. Enhver adelig bærer et sort Signet, hvori der er graveret hans „Cartouch” eller Vaabenskjøld. At forære dette til en Ven er et Tegn paa den højeste Tillid og Ære. Jeg fik et saadant af Prins Remeses, og jeg skal forsegle dette Brev dermed, for at du kan se de smukke hieroglyfiske Graveringer deri.

Dronningen har tre hebraiske Piger, ædelt udseende Drengene med glimrende sorte Øjne og intelligente Ansigter; men der er over dem alle et uforanderligt Udtryk af Tankefuldhed, maaske den arvelige Undertrykkelses Resultat. Det samme Udtryk har jeg for Resten lagt Mærke til hos Prins Remeses, hvis Ansigtstræk er strengt syrisk eller hebraiske. Ja, jeg har endog set en gammel hebraisk Livegen, en Gartner i Paladsets Have, ved Navn Amran, der saa slaende ligner Prinsens, at jeg ved at se paa ham let kan forestille mig, hvorledes Remeses vil komme til at se ud, naar han bliver firs Aar gammel. Dette syriske Udseende hos Remeses stammer fra hans Bedstemoder, Ephtha, Datteren af den sidste føniciske Faraos, men mærkeligt er det dog, at slet intet hos ham minder om den ægyptiske Type. Den ægyptiske Race har en skarp, markeret Ansigtform, i hvilken den lange, lige eller let krummede Næse spiller en fremtrædende Rolle. Øjnene er undertiden skæve, Kæberne korte og tilbagetrukne, Læberne fyldige, ligesom opsvulmede, og Haaret, naar det faar Lov at være i Fred for Saksen, f. Eks. i Sørgetiden, langt og flagrende. Hovedet er højt med

en tilbagefaldende Pande. Denne Hoved- og Ansigtform er strengt ægyptisk og findes hos alle Klasser af Befolkningen. Jeg har ligeledes truffet den paa alle Gravsteder og Monumenter, endog paa dem fra den ældste Tid. Guden Horus' Hovede er kun en Idealisering af den samme Type.

I Modsætning hertil er Hebræernes Hoved stort og rundt, Øjenbrynene stærke, Panden lav foran og høj i Tindingerne. Næsen er en Ørnenæse, Øjnene sidder lige og er mandelformige, men dog store, overordentlig sorte og med et blidt Udtryk. Hagen er fyldig, Ansigtet ovalt, Haaret kort og tilbøjeligt til at krølle i Nakken og over Panden. Profilen er skarp og dristig, ikke ulig den arabiske. Ægypteren er slank og letbygget; Hebræeren er i Almindelighed under Middelhøjde med brede Skulde og kraftigt Bryst. Ægypteren har en svag kobberød Hårfarve — undtagen Kvinderne, som er olivenfarvede — medens Hebræeren har en brunlig Tone i Huden. De ægyptiske Kvinder er, naar de ikke udsættes for Solen ved uendørs Arbejde, overordentlig smukke. Børnene er ligeledes kønne.

Men Prins Remeses har ikke et eneste Træk tilfælles med den nationale ægyptiske Type. Er dette ikke mærkværdigt? Det vil sige, er det ikke mærkværdigt, at den syriske Herkomst gennem Dronning Ephtha har gjort sig saaledes gældende i tredje Slægtled, at den har fortrængt ethvert Spor af Nedstammen fra Bedstefaderen Amunophis?

Jeg ved ikke, hvorvidt Remeses er bekendt med, at han ligner det undertrykte Folk, og ikke kunde det falde mig ind at tale derom til ham; thi om han end har Sympathi for dem og stræber at forbedre deres Stilling, saa besidder han dog i fuldt Maal den Følelse af Overlegenhed overfor Hebræerne, der er naturlig nok som et Produkt af hans Stilling og Opdragelse og deres Trældom.

Remeses Fader var, som jeg før har omtalt, Viceregent eller Fyrste af Øvre-Ægypten og nedstammede i lige Linie fra de kraftige hebraiske Konger. Han havde kun i faa Maanedere været gift med Faraos Datter, da han faldt i et Slag mod Æthioperne, som var brudt ind i Landet. Remeses blev født ikke længe efter og er derfor baade paa fædrene og mødrene Side Arving til Thebæns Krone. Havde han været at formaa til at forlade sin Moder, vilde hun, da han naaede tredive Aars Alderen — dette er nemlig efter Ægyptens Love Myndighedsalderen, have sendt ham med en glimrende Hofstat til Øvre-Ægypten og udnævnt ham til Fyrste af Thebæ, ligesom Faderen havde været. Men han foretrak at forblive hos Dronningen, hvem han synes at elske ligesaa højt, som jeg elsker dig, kære Moder. Amense udnævnte derfor en Nævø af sin afdøde Husbond ved Navn Prins Møris til Viceregent for Østre-Ægypten, og dette Embede har han beklædt i fire Aar.

Fyrst Møris, hvem jeg ofte har set ved Hofvet, er omtrent af samme Alder som Remeses, men vidt forskellig fra ham. Han er helt og holdent Ægypter, saavel i Sind som i Skind.

Han har en slank, elegant Figur, skarpe, men fine Træk, høj, skraat tilbagegaaende Pande og en let bøjet Næse. Hans Mund har tykke, sandse-lige Læber. Hans Hage, der ligger helt tilbage, antyder paa samme Tid Karakterens svag og Stædighed. Udtrykket i hans skraa, nubiske Øjne lader jeg ikke. Det er skummelt og spejdende. Hans Ansigtssfarve er lys olivenbrun, og han er en smuk Mand; hans rige Klædedragt forøger i høj Grad hans personlige Værdighed. Ved den Banket hos Dronningen, hvor jeg første Gang saa ham, bar han en Nil-Admirals Uniform, thi Dronningen havde netop udnævnt ham til Kommandør over den store Flaade, som hun har samlet i Nærheden af Memphis, for ved dens Hjælp at undertvinge Æthiopien. Møris er berømt som en tapper Mand, men man beskylder ham for Grusomhed. Han holder meget af Vin, og skal være temmelig udsvævende. Imidlertid hykler han stor Ærefrygt for Guderne og ofrer ofte med stor Pomp og Højtidelighed. I Memphis brændte han med egen Haand Røgelser for Apis, og i Dag ofrer han til Mnevis, Ons hellige Okse.

Den Dag, da vi havde været i Raamses, spiste vi til Middag sammen med ham hos Dronningen. Han var mere meddelsom overfor mig end overfor Remeses. Han udtalte den største Beundring for Fønicien, roste din Regering og Tyrus' rige Handel. Han sagde, at han havde en stor Ærbødhed for vore Guddomme: Astarte, Herkules, Jo og Isis — han paastod nemlig, at Isis var fuldt saa meget en fønicisk som en ægyptisk Gudsinde.

„Har jeg ikke selv,” sagde han, „i Thebæ indført en Procession og Ceremonier til Ære for Isis' Tilbagevenden fra Fønicien? Vi har samme Religion, de samme Handelsinteresser, samme Fortidshæder,” vedblev han med fremkunstlet Begejstring. „Er ikke begge Kongeriger regerede af Dronninger? Lad os knytte Foreningsbaandet fastere og samlede regere Verden! Tyrus er en fri By, der aldrig er blevet overvundet. Amunophis fordrede Tribut, men deres Konge svarede: „Siden Verdens Grundlæggelse og siden den store Oversvømmelse veg tilbage fra Libanon har Tyrus været fri og vil vedblive at være det indtil Dagens Ende.”

Jeg svarede, at jeg haabede, min ædle Bedstefaders Ord vilde vise sig profetiske.

Han udbragte da en Skaal:

„For Fønicien og Ægypten, Isis' Tvillingesøstre, og for deres skønne Dronninger!”

Dette blev vel modtaget.

Møris var imidlertid øjensynligt allerede lidt

omtaaget og blev snart uhøflig mod Remeses, til hvem han spødig sagde:

„I og jeg, Prins, bør dele Ægypten mellem os, naar Dronningen, min Tante, er stegen ned i Skyggerne i Osiris' Kongerige. Jeg skal være tilfreds med Thebæ og forsvare eders Grænser paa den Kant. To Kroner er for meget for et enkelt Menneskes Hoved, omendskønt I har et meget stort paa eders Skuldre.”

„Prins Møris,” sagde Remeses harmfuldt, „forglem ikke eder selv i min Moders Palads.”

Med disse Ord rejste han sig fra Bordet, og jeg fulgte ham ud i Buegangen, der vendte mod Haven.

„Det Menneske,” sagde han til mig efter et Øjeblik Tavshed, „vil ikke betænke sig paa at stræbe efter Tronen og begge Ægyptens Kroner, hvis han naede noget Haab om at naa et saadant Maal.”

„Han har et uhyggeligt, ondt Blik,” sagde jeg. „Det svarer til Hjertet. Men han maa ikke oppirres. Han er mægtig og lige saa lumsk som mægtig. Om faa Dage vil han være paa Vejen til Øvre-Ægypten, og i Krigen mod Æthiopien finder han maaske Stof for sin umættelige Ærgærrighed.”

Medens vi endnu talte sammen, kom en hebraisk Page og sagde:

„Fyrst Remeses! Hendes Majestæt er bleven syg og ønsker at se Dem.”

„Min Moder syg!” raabte Remeses, bleg af Forfærdelse. „Tilgiv mig Sesostris, jeg maa forlade Dem og gaa til hende.”

Og Remeses skyndte sig hen til den Del af Paladset, der beboedes af Dronningen og Damerne ved hendes Hof.

Amense havde forladt Bordet, noget før Prins Møris begyndte at tale med mig, og gav da Træthed til Undskyldning. Hendes Ildebefindende var heller ikke af nogen farlig Natur, og den næste Dag viste hun sig som sædvanligt, men var meget bleg. Hendes Læger har anbefalet hende at tage til Paladset paa Øen Rhoda i Nilen, da det er et sundere Opholdssted end en stor By.

Remeses ledsagede hende dertil, og Datum paa mit nærværende Brev viser, kære Moder, at ogsaa jeg endnu nyder godt af Dronningens Gæstfrihed. Hun synes at have et lidt vaklende Helbred, men hun er dog tilsyneladende kommet sig ved Forandringen. Remeses tilbringer med sønlig Hengivenhed hver Time, han kan afse fra de presserende Forretninger, i hendes Selskab; men Forberedelserne til den æthiopiske Krig hviler tungt paa ham, da han er Overanfører for Hæren.

Lige overfor det Palads, i hvilket jeg skriver til dig, ligger Sletten mellem Flodbredden og Pyramiderne bedækket med en stor Arme, der har samlet sig der i de sidste tre Dage, for saa at gaa mod Syd. Og samtidigt er Nilens Vand helt skjult af Krigsskibe, der i et Antal af over Tusinde ligger for Anker paa Floden, rede til at sejle med et Øjeblik Varsel.

Siden jeg skrev den sidste Linie, har jeg været Vidne til en Flaade-Revu og en Skinfægtning til Søs. Det var et glimrende og lærerigt Skue. Prins Møris havde arrangeret det hele, og da det var forbi, kom han i Land for at modtage Dronningens Komplimenter og spise med os.

Remeses var ikke til Stede, da han maatte inspicere Hestfolkene; han fører et skarpt Tilsyn med hver enkelt Del af Armeen og prøver dens Brugbarhed, thi det er Bestemmelsen, at det te Angreb paa Æthiopien skal blive det voldsomste, som hidtil har fundet Sted.

Var indertlig hilset, kære Moder, fra

Din hengivne Søn

Sesostris.

Til den for. dan. ev. luth. Kirkes Børnehjem.

Før kvitteret, se Bbl. Nr. 6 §5994.09. Jacksonville, Ia., Bethlehems Mgh.s Kvindef. \$10. Omaha, Neb., C. J. Johnson og Hustru \$10. Vermillion, S. Dak., Missionsfs. Juleoffer \$4. Kenmare, N. Dak., Trin. Mgh., S. S. Juleoffer \$40.46, Kvartaloffer \$6.72. Norma, N. Dak., Juleoffer \$10.89. Seranton, Ia., Mrs. N. C. Hansen \$10. Eugene, Oregon, M. Nielsen \$2. Nelson, Minn., Den danske S. S. \$5. Dannebrog, Neb., Chris Mortensen, V. R. Nielsen, Peter Nissen hv. \$1, Andrew Miller \$2, Mads Lyhne 25c. Westbrook, Maine, Den f. d. ev. luth. Kirkes S. S. \$50. Minneapolis, Minn., Immanuel's Mgh., S. S. Juleoffer \$6.82. Eugene, Oregon, Verinette og Etna Miller \$2. Freemont, Neb., Peter J. Sørensen og Hustru \$5. Flaxton, N. Dak., Ebenezer Mgh.s Søndagsskolebørn \$4. Fertille, N. Dak., Bethel Mgh.s Kvindef. \$25. Weston, Ia., St. Pauli Mgh.s Kvindef. til Elk Horn Hjem \$15. Albert Lea, Minn., Mrs. Hans Hansen \$3, Lydia Larsen \$1. Boelus, Neb., Paul Andersen og Hustru \$10. Hutchinson, Minn., Søren Andersen \$3. Big Springs, Neb., Carl Christensen \$2, Mrs. J. P. Christensen \$3. Se Windham, Maine, Barbara Smith Thomsen \$10. Marcus, Ia., en Unævnt \$1. Portland, Oregon, Bethania Mgh., Børnenes Juleoffer \$3. Sparta, Wis., Hans J. Jørgensen \$2, Elice Jørgensen \$1. Rockfield, S. Dak., Overskud fra Børnenes Juletræ \$3. Me Bride, Mich., ved Past. Bentsen \$12.35. Edmore, Mich., ved Pastor Bentsen \$9.72. Sidney, Mich., ved Pastor Bentsen \$9.57. Spencer, Ia., Bethania Mgh., Børnenes Juleoffer \$7.10. Tilsammen \$6286.97.

Blair, Neb., den 4. Febr., 1920.

Modtaget med Tak! Otto Hansen.